

Sygn. akt IV Ka 181/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSA Stanisław Tomasiak

Sędziowie SO Tomasz Ignaczak

SO Agnieszka Szulc-Wroniszewska (spr.)

Protokolant Dagmara Szczepanik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Izabeli Stachowiak

po rozpoznaniu w dniu 03 czerwca 2014 roku

sprawy **W. O.**

oskarżonego z art.190§1 kk, art.157§2 kk

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. akt II K 387/13

na podstawie art.437§1 kpk, art.438 pkt 1 kpk, art.624§1 kpk, art.17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami)

- 1. zmienia rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 3 wyroku w ten sposób, że za podstawę prawną wymiaru kary łącznej ograniczenia wolności przyjmuje przepis art.85 kk i art.86§1 i 3 kk;**
- 2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;**
3. zwalnia oskarżonego W. O. od opłaty za drugą instancję i zwrotu wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IV Ka 181/14

UZASADNIENIE

W. O. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 20 kwietnia 2013 roku około godz.18.00 w miejscowości (...), gm. M., woj. (...)podczas awantury domowej groził swojemu synowi P. O.pozbawieniem życia przy czym groźba ta wzbudziła u niego uzasadniona obawę, że zostanie spełniona, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.

2. w dniu 20 kwietnia 2013 roku około godz. 18.00 w miejscowości (...), gm. M., woj. (...)podczas awantury domowej naruszył czynności narządów ciała P. O.w ten sposób, że złapał go za szyję i zaczął dusić, a następnie rzucił go na stojącą przy stole ławkę po czym bił go pięściami po głowie i brzuchu, w wyniku czego P. O.doznał obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy w okolicy skroniowej prawej z zasinieniem, stłuczeniem policzka prawego z obrzękiem, rany tłuczonej

wargi górnej, stłuczenia szyi z zasinieniem po stronie prawej, stłuczenia barku prawego z zasinieniem i zadrapania skóry brzucha, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej siedmiu dni, tj. o czyn z art.157 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Opocznie wyrokiem z dnia 14 stycznia 2014 roku w sprawie sygn. akt II K 387/13 uznał W. O. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za to, za czyn opisany w punkcie 1 aktu oskarżenia, na podstawie art. 190§ 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegająca na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, a za czyn opisany w punkcie 2 aktu oskarżenia, na podstawie art. 157 § 2 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w miesiącu.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzone oskarżonemu jednostkowe kary ograniczenia wolności połączył i wymierzył karę łączną 12 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w miesiącu.

Zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych w sprawie.

Powyższy wyrok zaskarżył Prokurator Prokuratury Rejonowej w Opocznie .

Apelacja oskarżyciela, wywiedziona z postawy art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k., skarży wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść oskarżonego i zarzuca zaskarżonemu orzeczeniu:

- obrazę przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia tj. art. 424 § 1 i 2 k.p.k. poprzez pominięcie w pisemnych motywach wyroku analizy i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności uzasadnienia wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonego,

- rażącą niewspółmierność kar jednostkowych i kary łącznej orzeczonej wobec oskarżonego W. O., wynikającą z nienależytego uwzględnienia przez Sąd I instancji okoliczności obciążających oskarżonego, a w szczególności rodzaju naruszonych dóbr prawnych – sfery wolności człowieka, jego życia i zdrowia, uprzedniej karalności oskarżonego za przestępstwa podobne, co w konsekwencji spowodowało, że przedmiotowa kara nie spełni swych celów zapobiegawczych i wychowawczych, jakie ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego oraz potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej w społeczeństwie.

W konsekwencji skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary za I czyn z aktu oskarżenia – 6 miesięcy pozbawienia wolności, za II czyn z aktu oskarżenia – 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary łącznej 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Na rozprawie apelacyjnej prokurator popierał skargę wniesioną przez prokuratora Rejonowego w Opocznie i wnioski w niej zawarte oraz wnosił dodatkowo - przy ewentualnym nieuwzględnieniu podniesionych w skardze zarzutów - o skorygowanie oczywistej obrazy przepisów prawa materialnego poprzez uzupełnienie podstawy prawnej orzeczenia kary łącznej ograniczenia wolności o przepis art. 86 § 3 k.k.

Oskarżony wnosił o nieuwzględnienie apelacji prokuratora i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy. Ewentualny wniosek oskarżyciela publicznego, dotyczący obrazy przepisów prawa materialnego, pozostawił do uznania sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się zasadna w takim stopniu, że w wyniku jej uwzględnienia powstały podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku, poprzez uzupełnienie podstawy prawnej wymiaru kary łącznej ograniczenia wolności o przepis art. 86 § 3 k.k. W pozostałym natomiast zakresie apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się na wstępie do zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego, stwierdzić należy, iż skarżący nie ma racji twierdząc, że pisemne uzasadnienie wydane w sprawie wyroku nie zawierają analizy i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd odwoławczy zważył, iż sąd pierwszej instancji częściowo przyznał walor wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego i wskazał w jakiej części oraz dlaczego dokonał takiej ich oceny. Dokładnie podał, iż wyjaśnienia zasługują na wiarę jedynie w zakresie przyznania się do uderzenia syna P.. Dalej wywodził, iż w pozostałym zakresie, a więc a contrario, co do każdej innej okoliczności, są one „wykretne i mało wiarygodne, nastawione na maksymalną ochronę swojej osoby... wyjaśnieniom oskarżonego w tym zakresie przeciwstawiają się zeznania zarówno pokrzywdzonego jak i bezpośrednich świadków zdarzenia w osobach K. (...), a w ocenie sądu zeznania tych świadków są zbieżne, spójne i konsekwentne ...). Następnie powyższą ocenę skonfrontowano z treścią wniosków końcowych opinii biegłego chirurga, a dokładnie ze wskazanym w tej opinii mechanizmem postania stwierdzonych u pokrzywdzonego obrażeń ciała. Pisemne uzasadnienie zawiera także jednoznaczne stanowisko, co do oceny wydanej w sprawie opinii chirurgicznej. Poza pokrzywdzonym, B. K. i K. O., w sprawie nie występowali inni świadkowie. Poza wymienionym powyżej materiałem dowodowym, dokonane w sprawie ustalenia faktyczne, opierały się także na karcie karnej i danych osobopoznawczych, które to jednak dowody nie były przez żadną ze stron kwestionowane. W tej sytuacji nie sposób jest przyjąć, że sąd rejonowy naruszył obowiązek zawarcia wskazania faktów i oceny dowodów, o jakim mowa w art. 424 § 1 k.p.k., a była to obraza przepisów postępowania o takiej randze i charakterze, że mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Również konieczność przytoczenia okoliczności, które sąd ten miał na względzie przy wymiarze kary, została ostatecznie zachowana. Sąd rejonowy choć w sposób mocno „skrótowy”, to jednak dostateczny dla późniejszej oceny motywów wskazał, czym kierował się przy wymiarze kary wobec W. O. (charakter czynów, motyw i sposób działania, skutki zachowania).

Nie jest także trafny zarzut apelanta, iż sąd pierwszej instancji dopuścił się wymierzenia kar jednostkowych oraz kary łącznej rażąco niewspółmiernej w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. Zarzut niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić wówczas: "gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy - gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą" - tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 kwietnia 1985 r. w sprawie V KRN 178/85 (opubl. OSNKW 7-8/1985, poz. 60). Niewspółmierność zachodzi zatem wówczas, gdy suma wszystkich zastosowanych kar i innych środków, wymierzona za przypisane przestępstwa, nie odzwierciedla należyte stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary. Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę, co do jej wymiaru, ale o "różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - „rażąco” niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować" - tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 1995 r. w sprawie sygn. II KRN 198/94 (opubl. OSNPP 6/1995, poz. 18).

Sąd Okręgowy zważył, iż zarzut niewspółmierności nie wymaga wskazania nowych, nieustalonych przez sąd rejonowy okoliczności i może polegać jedynie na wykazaniu, że okoliczności prawidłowo ustalone mają takie znaczenie i ciężar gatunkowy, których orzeczona kara bądź nie uwzględnia w ogóle, bądź uwzględnia je w stopniu niedostatecznym. W przedmiotowej sprawie, jak wynika z pisemnych motywów wyroku, uzasadniając wymiar kary Sąd meriti nie przywołał, jako okoliczności obciążającej dla W. O., jego poprzedniej karalności, a w szczególności faktu, iż dotyczyła ona skazania między innymi za przestępstwo podobne do jednego z czynów przypisanych niniejszym wyrokiem (art. 157 § 2 k.k.). Tym nie mniej ustalenie przez niego uprzedniej karalności oskarżonego nie budzi wątpliwości. To właśnie owe uprzednie skazania winny być w ocenie skarżącego jedną z głównych podstaw uzasadniających zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie jako kar jednostkowych oraz kary łącznej – bezwzględnych kar pozbawienia wolności.

W ocenie jednak Sądu Okręgowego skarżący nie ma racji podnosząc, iż wymierzone W. O. jako kary jednostkowe oraz kara łączna – kary ograniczenia wolności, są rażąco niewspółmierne do okoliczności sprawy, w sensie ich łagodności. Wniesiona apelacja ostatecznie nie skutkowałą odmienną oceną tego, czy kary w tej postaci i wysokości spełnią zamierzone cele wobec oskarżonego oraz w zakresie kształtowania świadomości prawnej w społeczeństwie. Sąd Okręgowy zważył, że spośród uprzednich skazań W. O., trzy miały związek z jego stanem nietrzeźwości bądź

stanem po użyciu alkoholu . Również przedmiotowy czyn został popełniony przez oskarżonego w stanie po użyciu alkoholu. Słusznie podnosi prokurator, że na niekorzyść w/w przemawia fakt, iż przedmiotowych czynów, zwróconych przeciwko wolności oraz życiu i zdrowiu, oskarżony dopuścił się w sytuacji trwania warunkowego zawieszenia wykonania poprzednio orzeczonej kary pozbawienia wolności, wymierzonej za przestępstwo między innymi przeciwko życiu i zdrowiu i popełnione na szkodę - tak jak w niniejszej sprawie - również osoby najbliższej. Okoliczności te miałyby znaczenie mocno obciążające przy wymiarze kary w przedmiotowej sprawie, gdyby jednak nie dodatkowe ustalenia poczynione przez sąd odwoławczy. Na etapie postępowania odwoławczego z urzędu załączono bowiem akta sprawy II K 186/12 Sądu Rejonowego w Opocznie, a w szczególności dozoru kuratorskiego Doz 63/12. Wyrokiem z dnia 7 maja 2012 roku sprawie II K 186/12, za czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., W. O. został skazany na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby czterech lat. Tym samym orzeczeniem nałożono nań obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną K. O. (2), zakaz kontaktowania się z w/w i obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu. Nad wykonywaniem tych obowiązków czuwał kurator sądowy w ramach orzeczonego dozoru. Powyższy okres próby trwał od 15 maja 2012 roku, tak więc czyny przypisane oskarżonemu w przedmiotowej sprawie zostały przez niego popełnione po trwającym około roku czasie okresie próby. Z tego powodu za uzasadnione uznano poszerzenie materiału dowodowego o treść akt dozoru kuratorskiego. To na ich podstawie ustalono, iż pokrzywdzony w niniejszej sprawie P. O. po pierwsze: przyznał, że jego ojciec miał powody do zdenerwowania się na syna w dniu 20 kwietnia 2013 roku, a po drugie: całe zdarzenie z tego dnia jest dla pokrzywdzonego zwykłą „sprzeczką” , w toku której poszarpał się z ojcem, a po trzecie: zdarzenie to nie ma znaczenia dla jego stosunków z ojcem, z którym się pogodził. (k.185 akt II K 186/12). W chwili czynów zarówno oskarżony, jak i pokrzywdzony znajdowali się pod wpływem alkoholu. W tej sytuacji okoliczności wybuch gniewu oskarżonego w dniu 20 kwietnia 2013 roku i stanowisko pokrzywdzonego P. O., muszą zostać uwzględnione przy ocenie zasadności dokonanego wymiaru kary za przedmiotowe czyny. Suma natomiast powyższych okoliczności, w tym ustalone okoliczności łagodzące dla sprawcy, nie pozwalają w tej sytuacji na przyjęcie, że wymierzone oskarżonemu W. O. kary jednostkowe ograniczenia wolności i kara łączna w maksymalnym wymiarze 12 miesięcy ograniczenia wolności, polegająca na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, noszą cechy kar rażąco niewspółmiernych do okoliczności czynów.

Za uzasadniony należy natomiast uznać zarzut podniesiony dodatkowo przez prokuratora, a dotyczący obrazy prawa materialnego. Zagadnienie wymiaru kary łącznej ograniczenia wolności regulują przepisy art. 86 § 1 i 3 k.k. Określając wymiar pracy na cele społeczne sąd związany jest jedynie ogólnymi granicami wyznaczonymi przez przepis art. 35 § 1 k.k. Oznacza to, że wymiar pracy na cele społeczne nie może być niższy niż 20 oraz wyższy niż 40 godzin w miesiącu. Odmienne niż w przypadku wysokości stawki dziennej, art. 86 § 3 k.k. nie wprowadza żadnego ograniczenia w zakresie decyzji sądu. Oznacza to, że wymierzając karę łączną ograniczenia wolności sąd może określić wymiar pracy na cele społeczne w sposób odmienny od tego, jaki przyjęto przy wymierzaniu kar jednostkowych i to zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść sprawcy. Dodatkowo także przepis art. 86 § 3 k.k. nakłada na sąd obowiązek orzeczenia przy wymiarze kary łącznej ograniczenia wolności obowiązków wymienionych w art. 36 § 2 k.k., jeżeli zostały orzeczone chociażby tylko za jedno ze zbiegających się kar jednostkowych podlegających połączeniu. W przedmiotowej sprawie nie wymierzono powyższych obowiązków przy karach jednostkowych, art. 86 § 3 k.k. był jednak podstawą do określenia wysokości kary łącznej ograniczenia wolności w zakresie określenia ilości godzin nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, jaką winien wykonać W. O.. Z tego względu uznano, iż również przepis art. 86 § 3 k.k. winien znaleźć się w podstawie wymiaru łącznej kary ograniczenia wolności i w tym zakresie zaskarżony wyrok zmieniono, uzupełniając podstawę prawną o ten przepis. Potwierdzeniem powyższego stanowiska jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2006 roku wydany w sprawie WK 26/05, zgodnie z którym: „...sąd w wyroku łącznym obowiązany jest – ze względu na treść art. 86 § 3 k.k. w zw., z art. 35 § 1 k.k. – na nowo okres lic wymiar godzin tej pracy w stosunku miesięcznym...” (OSNKW 2006/2/21). Cytowane orzeczenie dotyczy kary łącznej ograniczenia wolności orzekanej w wyroku łącznym, jednak w sposób pośredni potwierdza konieczność wskazania ilości godzin nakazanej pracy w stosunku miesięcznym w ramach orzeczonej kary łącznej, przy jednoczesnym ich zróżnicowaniu w stosunku do takiej ilości określonej w karach jednostkowych i uzależnieniu jedynie od granicy określonej w art. 35 § 1 k.k.

W pozostałej części wyrok, jako odpowiadający prawu, utrzymano w mocy.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze orzeczono w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego powołane w sentencji orzeczenia.